

MAGYARORSZÁGI HELYZETELEMZÉS A PAPÍR-CERUZA TESZTEK TECHNOLÓGIA ALAPÚVÁ TÉTELÉRŐL

Hülber László

ELTE Neveléstudományi Intézet

Kulcsszavak: infokommunikációs technológia; technológia alapú mérés-értékelés

Egy mérési-értékelési rendszer elektronikus alapokra helyezésekor biztosítani kell, hogy az érintettek nem fognak előnyt élvezni vagy hátrányt szenvedni a tesztek közvetítő eszközének megváltozásával (Lent, 2009). A teljesítménymódosító hatások a minta jellemzőitől, a technikai paraméterektől, illetve az alkalmazott tesztek, feladatok jellemzőitől függnék (CTB/McGraw-Hill, 2006).

Ez utóbbi tényező vizsgálatát mutatja be az előadás a matematika és az olvasás-szövegértés területén. A cél annak a megállapítása, hogy az eddigi papír alapon lévő tesztek (pl. Országos kompetenciamérés, érettségi, diagnosztikus mérések) számítógép alapúvá tételekor milyen megfontolásokat érdemes tenni, milyen irányelveket célszerű követni a tesztek szerkesztésekor. A vizsgálatok során összeállítottuk a médiahatás szempontjából figyelmet érdemlő itemparaméterek rendszerét az információ-feldolgozáshoz, feladatmegoldó tevékenységhez (Hülber, 2012) és tartalmi elemekhez (Csapó és Szendrei, 2011; Csapó és Csépe, 2012; Balázi és mtsai, 2014) tartozóan. Elemeztük a matematika (Hülber és Molnár, 2013) és az olvasás-szövegértés területén (R. Tóth és Hódi, 2011) releváns friss, nagymintás hazai kutatások alapján, hogy a magyar diákok hogyan teljesítenek ugyanazon itemeken számítógép, illetve papír alapon. Mindkét műveltségi területen a számítógép alapú tesztek legalább ugyanolyan megbízhatósággal működtek, mint papír alapon (Cronbach- $\alpha_{M-CBA} \geq 0,8$, Cronbach- $\alpha_{O-SZ-CBA} \geq 0,7$). A matematikára vonatkozó eredmények (N=22 715) szerint a kornak meghatározó ereje van a két médiumon elért eredmények között, hatodik osztályra a különbségek megszűnnek, az eredmények korrelációja eléri az erős ($r=0,92$) értéket. Az olvasás-szövegértés területén csak a hatodik osztályosok (N=449) felmérésére került sor, ahol szignifikáns különbségek adódtak a papír alapú tesztelés javára ($t=8,89$, $p<0,01$). Mindkét médiumon azonosítottuk olyan itemparamétereket, amelyek felelősek a médiahatásért. Így az olvasás-szövegértésnél, a nem folyamatos szövegek esetén a diagram-leolvasási feladatoknál a legjelentősebb a különbség ($t=10,78$, $p<0,01$), a matematika esetén a magasabb szintű műveleteket igénylő ($t=4,06$, $p<0,01$) feladatoknál. A háttérváltozók esetén a nem és az IKT-változók nem bizonyultak befolyásoló tényezőnek.

Az eredményeket felhasználva ajánlásokat fogalmaztunk meg a tesztek elkészítésére vonatkozóan. Javasoljuk, hogy feladatok elkészítése során vegyék figyelembe a (1) számítógép adta reprezentációs lehetőségeket, azt, hogy (2) fiatalabb korosztályoknál a technológiai jártasság alacsonyabb szintű (problémát jelenthet a görgetés, speciális szimbólumok bevitele), (3) a kizárólag egyféle típusú feladatok (pl. csak alternatív választást vagy csak magasabb rendű műveleteket kívánó itemek) alkalmazása médiahatással bírhat. A technológia jártasság vagy az elektronikus tesztelésben való gyakorlatlanság negatív hatásainak csökkentésére egy arra alkalmas tutorial program elkészítését ajánljuk.

A kutatás az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával a TÁMOP 3.1.9-11/1-2012-0001 azonosító jelű „Diagnosztikus mérések fejlesztése” című kiemelt projekt keretében valósult meg.